

Ûnderweis nei 2027

Koersdocument

Stichting Doarpswurk

2024 – 2027

Raerd – Mei 2024

Vooraf

Onze samenleving verandert. Als de ene crisis voorbij lijkt te zijn, kondigt de andere zich aan. En in al die crises lijkt het alsof we ‘elkaar’ steeds meer verliezen. In ieder geval de verbinding(en) kwijt lijken te raken. Het gaat steeds meer over ‘ik’ in plaats van ‘wij’ en daarnaast lijkt het of we altijd ‘iemand’ de schuld moeten geven. Ons land polariseert, verkiezingsuitslagen lijken bijna op dagkoersen, het besturen van ons land wordt steeds lastiger. Daarnaast neemt de onrust op vele fronten toe.

En dat terwijl we voor vele complexe uitdagingen staan. Klimaatopgaaf, energietransitie, wonen, migratie, demografische ontwikkelingen en de toenemende druk op zorg, inflatie, toenemende gevoel van onveiligheid en ga zo maar door. Complexe uitdagingen op macroniveau die echter ook eenieder individueel raken. En daarin lijken we elkaar steeds meer kwijt te raken. Neemt de bereidheid af om naar elkaar te luisteren. Oprecht te luisteren en gehoor te geven. Verliezen we de verbinding met elkaar. Verbinding die zo broodnodig is om in gezamenlijkheid te werken aan oplossingen voor morgen.

Doarpswurk is van en voor de inwoners van Fryslân. Nadrukkelijk voor iedereen. Sterker, wij geloven in de kracht van de gemeenschap. Een kracht die in onze optiek van fundamenteel belang is om antwoorden te vinden op de vele uitdagingen die er zijn. En dat begint met verbinding en versterken van het collectief.

Draagvlak en draagkracht zijn dan ook waarden die daarbij in ons werk hoog in het vaandel staan. Wij geloven in de kracht van het collectief. Wij streven dan ook naar leefbare en levendige dorpen, waarin inwoners samenwerken aan een leefbare omgeving waarin zij zelf zoveel als mogelijk regie hebben.

Het huidige college van Provinciale Staten in Fryslân heeft in haar collegeakkoord opgenomen dat de toekomst van onze organisatie voor de komende bestuursperiode van vier jaar is geborgd. Daar zijn wij erg blij mee, want hierdoor kunnen we weer bouwen aan de toekomst. En dat is van groot belang aangezien de vele vrijwilligersinitiatieven, die we stimuleren en ondersteunen, een langere doorlooptijd kennen.

Dit koersdocument geeft de hoofdlijnen aan die richting geven aan de activiteiten, die we willen ontplooiën gebaseerd op de van belang zijnde ontwikkelingen in de samenleving. Waarbij we nadrukkelijk de samenwerking(en) met collega-organisaties willen versterken. Want ook daarvoor geldt: meer wij!

Onze missie, visie en waarden

MISSIE

“FOAR DE MIENSKIP FAN NO EN MOARN”

Doarpswurk is ‘foar de mienskip fan no en moarn’. We ondersteunen en stimuleren onafhankelijk de vele initiatieven die de leefbaarheid in de Friese dorpen versterken. Waarbij de verantwoordelijkheid en het eigenaarschap altijd daar blijft waar die hoort: bij het dorp en haar inwoners zelf. Wij bedienen primair de vele actieve vrijwilligers van de dorpshuizen en dorpsbelangen die Fryslân rijk is.

VISIE

Om te werken – samen met inwoners – aan ‘de mienskip fan no en moarn’ zijn de volgende uitgangspunten voor Doarpswurk leidend:

- Wij zijn een koepelorganisatie met een provincie brede helicopterview
- Wij zijn gespecialiseerd in het ondersteunen van vrijwilligers in kleinere gemeenschappen, die de leefbaarheid in hun eigen leefomgeving willen versterken
- Wij zijn gespecialiseerd in de ondersteuning van dorpshuizen en dorpsbelangen
- Voor ons zijn leefbaarheid en duurzaamheid onlosmakelijk met elkaar verbonden
- Wij vinden dat draagvlak en draagkracht belangrijke randvoorwaarden zijn in elk proces
- Wij ondersteunen onafhankelijk met kennis en expertise
- Onze primaire focus is op (kleinere) dorpen
- Wij zijn een non-profit organisatie met een ANBI-keurmerk

WAARDEN

De *waarden* die daarbij horen zijn:

- Initiatief en wensen van inwoners staan centraal
- Eigenaarschap blijft daar waar deze thuishoort: bij de inwoners zelf
- We sturen niet op de uitkomsten
- We laten los waar het kan

VOOR WIE ZIJN WE ER?

We zijn de Friese koepel voor dorpsbelangen en dorpshuizen, waarmee wij op onafhankelijke en laagdrempelige wijze de Friese mienskip ondersteunen. Wij zijn er voor samenwerkende vrijwilligers met een algemeen belang, dat georiënteerd is op de lokale gemeenschap en de omliggende regio. Deze vrijwilligers hebben behoefte aan kennis, ondersteuning en verduidelijking. Dagelijks zijn honderden vrijwilligers in touw in de ruim 400 Friese dorpen en 230 dorpshuizen. Wij zijn er voor deze mensen, die hun energie steken in het versterken van de leefbaarheid. Onze rol is om deze gemeenschappen te verbinden en ondersteunen, zodat we van elkaar kunnen leren en samen kunnen groeien.

WAT MAAKT ONS UNIEK?

Onze onafhankelijkheid en provincie breed perspectief stellen ons in staat om elk dorp of initiatief binnen een gemeenschap te helpen op unieke wijze. We begeleiden het proces van een krachtig idee tot een uitvoerbaar plan (van niets naar iets). Alleen wij kunnen kosteloos en zonder winst oogmerk, laagdrempelig en los van een overheid de Fryske mienskip ondersteunen. Wij brengen mensen samen, zetten hen aan het denken en ondersteunen ze bij het verwezenlijken van hun gedragen initiatieven. Daarbij draait het nadrukkelijk niet om wat wij vinden, maar om wat de mienskip wil.

WAAR WILLEN WIJ STAAN OVER 4 JAAR EN WAT WILLEN WE HEBBEN BEREIKT?

- We werken aanbodgericht en investeren tijd en expertise in het faciliteren van kennisdeling en door (jaarlijkse) inspiratiesessies te organiseren
- Onze ‘basis-dienstverlening’ promoten we en gaan we nog duidelijker communiceren, waardoor een nog betere zichtbaarheid in de provincie ontstaat
- Naast onze ‘basis-dienstverlening’ wordt er in 2024 een ‘menukaart’ ontwikkeld, waarop onze aanvullende dienstverlening op overzichtelijke wijze wordt aangeboden
- Samenwerking met collega-organisaties versterken door onder andere gezamenlijke projecten te initiëren en evenementen te organiseren
- Meer ambassadeurs aan onze organisatie verbinden, die actief Doarpswurk vertegenwoordigen in hun gemeenschap en/of regio
- De komende jaren ontwikkelen we een nieuwe marketingstrategie, die Doarpswurk duidelijk positioneert als dé expert op het gebied van dorpsontwikkeling en ondersteuning in Fryslân
- Koploper zijn in ICT-tools ter ondersteuning van onze werkzaamheden (tools voor kwaliteitszorg voor dorpshuizen, tools voor dorpsvisies etc.) waarbij we elk jaar een nieuwe tool en/of product (door)ontwikkelen

WELKE RANDVOORWAARDEN ZIJN DAARBIJ VAN BELANG?

- Stabiele organisatie (zowel financieel alsmede qua bemensing) vanuit een moderne en aangename locatie
- Betrokken, bevlogen en deskundige medewerkers
- Vasthouden aan onze specialisatie met betrekking tot dorpshuizen en dorpsbelangen
- Een wendbare organisatie, die snel kan schakelen bij de actuele ontwikkelingen
- Betrokken bestuur
- Betrokken aangesloten dorpshuisbesturen, dorpsbelangen e.a.

Onze belangrijkste thema's en activiteiten

DORPSHUIZEN – HET SOCIALE GOUD IN DE DORPEN

Doarpswurk sluit als ervaren procesbegeleider aan bij trajecten van verbouw, nieuwbouw, verduurzaming en kwaliteitszorgtrajecten. Deze trajecten wordt integraal aangevlogen, waarbij rekening wordt gehouden met de Omgevingswet en duurzaamheid in de breedste zin van het woord. Zo is er bij de ondersteuning van de dorpshuizen aandacht voor de toekomstbestendigheid van ontmoetingsplaatsen en wordt er gekeken of de ontwikkeling past binnen de visie van het dorp en de omgeving.

Daarnaast kijkt Doarpswurk samen met de dorpshuisbesturen naar de samenstelling van het bestuur en wordt de exploitatie – nu en toekomstig - onder de loep genomen. Door niet alleen te kijken naar de 'stenen' van het gebouw maar ook naar de mensen, zorgt deze integrale aanpak voor een toekomstbestendige ontmoetingsplaats. Waarbij de continuïteit zoveel als mogelijk geborgd is en de behoeften en visie van de gemeenschap worden meegenomen.

Bovendien hebben dorpshuizen tijdens de coronacrisis laten zien dat ze niet alleen het huis van het dorp zijn, maar ook veerkrachtige en veelzijdige centra. Dorpshuizen c.q. multifunctionele centra zijn van oudsher de ontmoetingsplek voor het verenigingsleven maar ook vaak het onderkomen van bijvoorbeeld de bibliotheek, kinderopvang, de school, praktijkruime voor huisartsen, fysiotherapeuten e.d. Er wordt ingesprongen op de huidige ontwikkelingen door bijvoorbeeld werk- en vergaderplekken aan te bieden aan organisaties met ruimtegebrek, of het dorpshuis is het afhaalpunt geworden voor pakketten.

Daarbij kunnen dorpshuizen een cruciale rol spelen bij het voorkomen van sociaal isolement van kwetsbare groepen, ze bieden een veilige plek voor ontmoeting en verbinding. De vraag naar zorg en ondersteuning neemt toe, en we zien een verschuiving naar lokale oplossingen. Steeds vaker wordt de hulpvraag binnen de dorpsgemeenschappen gesteld, waarbij burens, vrienden en lokale organisaties een belangrijke rol spelen bij het bieden van ondersteuning en zorg voor elkaar. Daarom werkt Doarpswurk samen met de dorps(huis)besturen om deze

groeïende behoefte aan zorg en ondersteuning te integreren in de bredere visie voor de dorpsontmoetingsplaatsen.

DORPSBELANGEN EN AANVERWANTE INITIATIEFGROEPEN

Doarpswurk ondersteunt al vele jaren de verenigingen van dorpsbelangen en anticipeert als ervaren procesbegeleider op zowel de behoeften van de dorpsbelangen als die van de het dorp zelf. Een goed samengesteld dorpsbelangbestuur is van onschatbare waarde voor de gemeenschap, daarom richten we ons op het versterken van dit bestuur. We zien dat er steeds vaker tekorten aan bestuurders zijn, terwijl de behoefte aan elkaar ontmoeten en saamenhorigheid binnen het dorp juist groot is. Met een krachtig bestuur zijn initiatieven op het gebied van leefbaarheid, opstellen van dorpsvisies en de samenwerking met de (lokale) overheid en belanghebbenden beter te realiseren. Doarpswurk staat klaar om samen met de inwoners te investeren in het versterken van deze essentiële pijler van het dorpsleven.

Bij het opstellen van dorpsvisies, uitwerken van leefbaarheidsinitiatieven of invulling geven aan gebieds- en duurzaamheidsvraagstukken (veelal onderdeel van een dorpsvisie), is het belangrijk om inwoners van jong tot oud te betrekken. Inclusief handelen en werken is daarbij veel meer omvattend dan alleen jong en oud. Samen met de dorpen willen we werken aan een gemeenschap waarbij iedereen ertoe doet en van waarde is ongeacht de verschillen. Een dorpsvisie kan een middel zijn om gemeenschapszin en verbinding te vinden als een van de antwoorden op de toenemende polarisatie onder de bevolking. Zo willen we werken aan een ‘gezamenlijke’ samenleving die tijd en aandacht besteed aan het versterken van het collectief. Een collectief, waarin iedereen kan en mag meedoen.

NETWERKOPBOUW & SAMENWERKING(EN)

Netwerkopbouw is een zeer belangrijk instrument om ambities te kunnen realiseren. Kern van het opbouwen en onderhouden van lokale, regionale, provinciale en nationale netwerken is het delen van kennis.

Doarpswurk staat primair ten dienste van de mienskip en deelt haar kennis en ervaringen onafhankelijk en kosteloos met de dorpen en de dorpshuizen die gezamenlijk aan de slag willen gaan met de leef- en woonomgeving, duurzaamheid, en de warmtetransitie.

Kennisdeling is dan ook van fundamenteel belang. En die kennis kan gedeeld worden wanneer er sprake is van een goed georganiseerd en onderhouden netwerk, zowel fysiek als digitaal. De provinciale ondersteuningsstructuur voor dorpen en dorpshuizen is vanaf het midden van de jaren 70 in Nederland van onderop gevormd en gegroeid vanuit de behoefte die er was, en nog steeds is. Een waardevolle en nuttige keten. Bovendien efficiënt want het voorkomt dat we in de provincies hetzelfde spreekwoordelijke wiel gaan uitvinden. Specifieke kennis, op het terrein van dorpshuizen en bijvoorbeeld dorpsvisies, is al gedurende bijna een halve eeuw aanwezig bij Doarpswurk.

Daarnaast bieden we netwerkondersteuning op bepaalde thema's en leggen we actief verbindingen tussen partijen. Maar ook het delen van best practices horen hierbij.

In de komende beleidsperiode willen we ook stevig investeren in samenwerking met collega-organisaties, om zo de vele initiatiefnemers en vrijwilligers in Fryslân zo optimaal mogelijk te ondersteunen. De eerste stappen zijn gezet met Sport Fryslân en Keunswurk. Daarnaast werken we actief mee aan de pilot YnMienskip in Zuidwest-Friesland en het Waddengebied.

DIGITALISERING

Elk proces kent haar eigen unieke dynamiek, maar wanneer we ze ‘ontleden’ zijn het veelal wel vergelijkbare stappen die worden genomen. En daarbij is het ook van belang dat de processtappen volledig worden doorlopen om tot een goed onderbouwd plan te komen. Of het nu gaat om de ver- of nieuwbouw van een dorps huis, het opstellen van een visie of het begeleiden van een ander leefbaarheidsinitiatief: in alle processen komen vergelijkbare stappen terug.

Daarom streven we ernaar om in de komende jaren onze ondersteuning te digitaliseren en hier specifieke producten voor te ontwikkelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kwaliteitsvereisten voor een dorps huis, eisen die voortkomen uit wet- en/of regelgeving voor plannen, of tools die primair dienen als hulpmiddel om tot een volledig uitgewerkt plan te komen. Aangezien er een grote behoefte bestaat aan het delen van kennis, het uitwisselen van voorbeelden en het creëren van overzichten van dergelijke initiatieven, werkt Doarpswurk aan een digitaal platform rondom duurzame dorpen.

De komende jaren gaat Doarpswurk het gebruik van Artificiële Intelligentie (AI) verkennen en toepassen. Hiermee kunnen vrijwilligers van de dorpen meer ontzorgd worden. Zo kan AI worden ingezet om de activiteiten van dorps huisbesturen, dorpsbelangen en initiatiefnemers te vergemakkelijken.

In de komende periode streven wij ernaar een aantal tools te ontwikkelen en te implementeren om dergelijke processen digitaal te kunnen ondersteunen. Het belangrijkste aspect blijft vooral dat we hiermee onze doelgroep meer kunnen ontzorgen.

PROFESSIONALISERING & EXPERTISE ONTWIKKELING

De komende 15 jaar staat het platteland een grote metamorfose te wachten. Het Fries Programma Landelijk Gebied en de opgaves rondom klimaat en energie zullen een ruimtelijke en een sociaaleconomische impact hebben.

Veel dorpsbelangen willen betrokken zijn in deze processen, maar het ontbreekt vaak aan de kennis en het handelingsperspectief om hierin goed te participeren. De komende periode werken we samen met diverse overheden aan een organisatie en ondersteuningsmodel waar de dorpsbelangen en lokale initiatieven een passende rol krijgen.

Als Doarpswurk streven we ernaar om onze dienstverlening ook bij deze actualiteit te professionaliseren en expertise verder te ontwikkelen, zodat we onze dorpen effectief kunnen ondersteunen bij deze huidige uitdagingen.

Deze focus op professionalisering en expertiseontwikkeling werkt in twee richtingen. Allereerst streven we ernaar om een lerende organisatie te zijn. Dit betekent dat we voortdurend scholing en trainingen volgen om op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen en kennis van onze werkgebieden. Hierdoor kunnen we onze dorpen de meest actuele en relevante ondersteuning bieden.

We willen de rode draad zijn die de dorpen door deze veranderende tijden leidt. Daarnaast bieden we cursussen aan voor bestuurlijke continuïteit, omdat we geloven dat een sterk en stabiel bestuur de sleutel is tot een succesvolle en veerkrachtige gemeenschap. Op deze manier ondersteunen we niet alleen de professionalisering van Doarpswurk zelf, maar ook die van de dorpen die we bedienen.